

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasarnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 25 kr—Egyes szám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és Egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelytől) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhelytől az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések a előfizetési pézek küldendők.

A törvényhozás munkája.

A sok függő kérdés dacára, melyek elintézésre várnak, és dacára az ennek folytán természetszerűleg bekövetkező szükségszüneteknek, a parlament munkája plénumban úgy, mint a bizottságokban, dicséretes buzgalommal vigan halad előre, oly alkotókedvvel, amely teljesen megérti a Széll-kabinet hazafias intenczióit és alkalmazkodik hozzájuk. Közvetlen a kvóta bizottságok tárgyalásainak megkezdése előtt Darányi Ignác földművelésügyi miniszter két törvényjavaslatát intézte el a képviselőház, melyek a múlt évben hozott gazdasági munkás-törvényvel kapcsolatban az utak, vasutak építésénél foglalkozó akkord-munkások és a mezőgazdasági segédmunkások viszonyait szabályozzák. E két törvényjavaslat, melyeket az egész ház általános elismeréssel szavazott meg, csekélynek látszó jellege dacára napfényre juttatta teljes fontosságát. Az összes pártok méltatták mindenképp azt a jogszerűséget és valódi humanizmustól áthatott gondoskodást, mely a két agrártörvényben a nemzeti állam leggyöngébb elemeit részesíti jótékony védelmében s ezzel a társadalmi ellentétek kiegyenlítésében egy további lépést, a szociálpolitikai alap megerősítését jelenti. E törvények azonban nem ötletszerű reformjai derék földművelési miniszterünknek; hanem bár mérsékelt, de céltudatosan az állam erőeszközeihez mért részletfizetések azok arra a hatalmas tőkére, melyet a nemzeti energiának Széll programja keretében a modern Magyarország kiépítésére kell töltesztie. Utolsó beszédében bebizonyította Darányi, hogy a magasztosról és nevetéséről szóló francia aperçu megfordítva is érvényes: egy jámbor néppárti honatya bárgyu és naiv fejtegetései adtak neki okot rá, hogy megleghangon és szerencsés formában meggyőzően kifejtse a szabadelvű és demokrata kormány elveit és e világításban ezek a szerény agrártörvények nemcsak fontosságukban nyertek, mint-hogy a kormányműködés vezérmotívumait erőteljes kifejezésre juttatták, hanem a hallgatóság szellemi szemei előtt, mint termékennyé tett parcellák bele is illeszkedtek a legközelebbi jövő hatalmas munkatériületében. És ez annál nagyobb érdeme Darányinak és a Széll-kabinetnek, minthogy hazánk közvéleménye már megszokta a szükséges reformokat a felelősségtelen és népszerűségéből táplálkozó ellenzék aspirációinak tartani és csak a kormány kezdeményezéseiben látja az új

irány teljes komolyságát, az elvállalt kötelesség fokozatos teljesítését.

Az összhang, mely Széll programjában a nemzeti érdekeket organikusán egyesíti, abban a rokonszenves tetszésben is nyilvánult, melyben Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter részesült az összes pártok részéről tárczája képviseleése alkalmával a pénzügyi bizottságban és a népszámlálásról szóló törvényjavaslat tárgyalásakor a képviselőház plénumban. Az agrárizmus és merkantilizmus közt különben országszerte divó antagonizmus a Széll-kabinet benső együtt működése mellett, nem képes a közgazdasági élet zavaró tényezőjeként fellépni, mert az összes erőket a nemzeti jólét egyetlen, közös eszményének szolgálatába állítják és a helyett, hogy centrifugális irányban egymást bénítanak, a kölesönös kiegészítésben és támogatásban új táplálékot nyernek. Hegedűs kereskedelmi miniszter budgetje tárgyalása alkalmával terjedelmes tárczája különböző részleteinek olyatén ismeretéről tett tanubizonyítást, mely még az ő általánosan ismert és méltatott fényes közgazdasági működése mellett is bámulatba ejtett. De ez csak szubjektív hatás volt, mely a külsőhöz kötve, kevésbé tartós; annál intenzívebb, mert objektív hatást keltettek azok a nyilatkozatok, melyeket Hegedűs a jövő feladatairól, az ezek keresztülvitelében követendő eszközökről és utakról tett programja fényes körvonalaiaképpen. A nagyhatalmi állás terhei és egy modern állam kötelezettségei annyira igénybe veszik a nemzeti erőket, hogy ez a program egyelőre csak szerény mértékben érvényesülhet; az ország és a parlament azonban megtalálja a siker biztos kezességét a kereskedelemügyi miniszter gazdag tehetségekkel bíró személyében és programjának organikus szerkezetében.

Az osztrák bonyodalom.

Budapest, 1899. november. 11.

A magyar kvóta-bizottság tagjai, valamint Széll Kálmán miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter csütörtökön Bécsbe utaztak, hogy ott az osztrák kvóta küldöttség tagjaival szóbeli tárgyalást folytassanak. Az itteni politikai körök nem sok reménnyel vannak az iránt, hogy a kvóta-küldöttség tárgyalásai eredményre vezessenek. A magyar kvóta-bizottság bécsi kirándulását ezuttal csak olyan formális egyezkedésnek veszik, a melyre nézve előre látják, hogy abból ugysem lesz semmi.

Ezt a védelmet csak megerősítik a bécsi események. Midőn ugyanis a magyar küldöttség Bécsbe

érkezett, körülbelül ekkor terjedt el hirtelen annak a szenzációs politikai eseménynek, melytől némelyek az egész kiegyezést, mások pedig egyedül a bank-egyezséget féltik. Attól tartanak, hogy az államadósságot ellenőrző osztrák bizottság tegnapi határozta romba dönti az egész kiegyezést. Hiába intézkedtünk önállóan, a reciprocitás biztosítása fejében. Ez az alku homokra volt építve. Megdöntötte az osztrák parlament egy bizottsága.

Ez az államadósságot ellenőrző osztrák bizottság, mely azzal is meg van bízva, hogy a valutarendezés céljaira összegyűjtött arany hovatordításáról intézkedjék, csütörtökön ülést tartott. Ezen az ülésen a bizottság hat tagja közül ötön voltak jelen. Ez a bizottság szavazat-többséggel azt határozta, hogy a bank-egyezményt, minthogy az nem parlamenti uton jött létre, el nem fogadja és így a 14. §. alapján létesített bank-egyezményt nem létezőnek tekintti. Ez ökon a bizottság megtagadta az 59 millió forint aranyra a bank részére való kiadását. Ennek a határozatnak közvetlen következménye lesz, hogy egyelőre lehetetlen végrehajtani azt az egyezményt, melyet a két kormány a bankkal kötött az iránt, hogy a bank ezüst forintosokat vessz át ötkoronás darabok kiveretése céljából. További következménye lehet, hogy 1900. évi január elsején sem az aranyvaluta, sem a koronáérték nem fog életbelépni, ha csak addig az osztrák parlamentet fel nem oszlatják és újból az abszolút uralom be nem jön.

Vannak azonban, a kik ennek a tegnapi határozatnak épséggel semmi jelentőséget sem tulajdonítanak. Azt mondják, hogy a bizottsági határozat erőtlén. Újból össze kell hívni a bizottságot, hogy döntsön és pedig ne megingt az elnök szavazatával, mivel ez nem szabályszerű. Mások ellenben akként okoskodnak, hogy a bizottsági határozat ugyanis a képviselőház plénuma elé kerül. Ez aztán nem fogadja el a bizottság jelentését, hanem a kisebbségi véleményhez csatlakozik. Ekként reparálva lesz a szenzációs határozat minden rossz következménye. Ezt az utóbbi módot tartják valószínűnek. Ebből azonban csak annyi bizonyos még most, hogy a bizottsági határozatot be kell jelenteni a parlamentnek.

Mert a bizottság többsége azzal okolta meg álláspontját, hogy utalt az 1892-iki valuta-törvény negyedik szakaszára, melynek értelmében a bizottság őrizése és ellenzára alatt lévő arany fölött a rendelkezés a csakis törvényhozást illeti meg, tehát az arany kiadása csakis a parlament által hozott törvény alapján történhetik meg. Már most a valuta-kérdés az egész komplexumában megingt az osztrák parlament elé kerülne és ez döntene benne. Fel vannak fejtve az összes eddigi megállapodások az egész vonalon. Érdekes, hogy ezt a robbantó határozatot az a szláv-klerikális többség hozta, mely ezelőtt csak néhány héttel a Thun-kormány politikáját és kormányzatát támogatta a 14. §. alapján. Most azonban nem kell neki a 14. §. Ha a Thun-kormány kérte volna az arany kiadását a 14. §. alapján, azt ugyanez a többség bizonyára megadta volna. Ez pártpolitikai része a dolognak.

Éppen azért ebben a tegnapi határozatban egyedül a Clary-kormány ellen irányuló bizalmatlansági szavazatot látnak a szláv-pártiak. A nyelverendeletek visszavonása miatt, mintegy megragadták a legelső alkalmat arra, hogy tüntessenek bizalmatlanságukkal a Clary-kormány ellen. Ezt mindjárt lehetlenné akarják tenni. Mert abban a véleményben vannak a szláv-klerikálisok, hogy a parlament

többsége is ebben az értelemben fog dönteni, mint a bizottság többsége döntött. Jól tudják, hogy a 14. §. alapján való kormányzásnak egyedüli támogatói, oszlopoi voltak a szláv klerikálisok. Hogy uralmukat biztosítsák, készek voltak törvénytelenül kormányozni. Most meg épen ezen ex-lex-állapot ellen küzdenek. Ugyanezt tették a németek is. Arra aztán csakugyan kíváncsiak lehetünk, mily álláspontot fognak elfoglalni a szláv-klérkálisok, ha a kormány törvényjavaslatot nyújt be és ebben követeli az arany kiadását. Mert ekkor kívánságuk teljesül, immár törvényes formában kéri tőlük azt. Bizonyára nem szavazzák meg a Clary-kormányt. Ez is mutatja azt a nagy zűrzavart, azt a nagy bizalmatlanságot, melyet az osztrák parlamentben tapasztalunk. Épen azért erősen követelik a birodalmi tanács feloszlását, mely okvetlenül be is fog következni, mielőtt a delegációk befejezték működésüket.

A parlamenti viszonyokon, a parlamenti bajokon kívül vannak más okok is, a melyeket felhozunk a tegnapi határozat értelmezésére. Ez az osztrák pénzpiac magatartása. A bécsi tőke ugyanis mindig azon mesterkelt, hogy a valuta-rendezést meggyújtja, mivel a valuta-rendezést nem tartotta érdekeivel egyezőnek. Ehhez járult az új bankkegyezmény, melynek értelmében a dualizmus egészen és teljesen keresztülvitett az osztrák-magyar bank szervezetében.

Ez bántotta legujabban az osztrák nagytökeket, mivel hagyományos szűkeklésükkel nem képesek belátni és méltányolni azt, hogy a dualizmus a bank szervezetében a magyarokra nézve teljesen jogos és a paritás elvéből folyik. Eddig tulajdonképen igazságtalanság történt velünk. De erről az osztrák tudni sem akart. Hát most még ezzel az utolsó csapással akartak a valutának és a bankkegyezménynek ártani. Hogy pedig mennyire ártottak, az legfeljebb csak ezután fog még kitűnni. Szeretnők, ha csak pártpolitikai jellege maradna a dolognak.

De minden jel arra mutat, hogy az osztrák parlamenti helyzet szanálására a legelső teendő, hogy a Reichsrathot feloszlassák. Most is kitűnt, hogy a bajok gyökerei milyen mélyre nyulnak. Ennek a feloszlásnak pedig előfeltétele, hogy a delegáció befejezze működését. Előbb nem lehet feloszlalni a birodalmi gyűlést, mert akkor nem volna lehetséges a delegáció megválasztása és annak működése ebben az évben.

A delegációk működését ennél fogva siettetni kell. Ámde ez majdnem lehetetlen, mivel a delegáció cseh-szláv tagjai máris bejelentették a harezot a hadügyminiszter ellen a szemlén való jelenkezések miatt. Ismét egy nagy és beláthatatlan kimeneteli bonyadalom előtt állunk. Ebben mi most már vagyonilag, közzgazdaságilag is érdekelve vagyunk. Ezért különösen nagy óvatosságra van szükségünk. Mi mégis reménykedni merünk abban, hogy ez a legujabb osztrák válság alkotmányváltozás nélkül fog megtörténni. Ámbar most Ausztriában nemesak a Schönererpartítiak, de már a szlávok is erősen követelik a personal-uniót Magyarországgal. Még talán meg is csinálják azt.

R.

A textil-ipar Székelyföldön.

De ha ez az igazság egyáltalában áll, mennyivel inkább föltétele az a lenfonó-, szövő-iparnak, melynél maga a lentermelés és kikészítés sokkal több közvetlen hasznót ad az azzal foglalkozóknak, mint a szintén hasznos fonás, szövés. A lentermelés és kikészítés már maga is sok munkáskezet foglalkoztat, a fonás, szövés ugyanannyit.

Az érték-szaporulat, mely a termelési, kikészítési és földolgozási munkára a lennél esik, páratlan, a mi kezdetleges közzgazdasági viszonyaink mellett, lehetetlen nagy.

Az Oberleitner-féle schönbergi birtokon 500 hold lentermelő földből közel 800000 frt áru damaszt és 200000 frt áru egyéb lenszövetet állítanak elő; Belgium példájára meg már épen kár volna hivkozni, a hol maga a nyers lentermelés és kikészítés ezekkel fizet határónként, a csipkéig vitt földolgozás, az érték sokszorosodás legmesszebb valószínűségig fokozódik.

A hol jól dolgoznak, ott kényelmesen dolgozva is sokat keresnek!

Ezt az angolok mondják.

A jó len kikészítés milliókat adhat a Székelyföldnek, állandó keresetet, tisztességes megélhetést két akkora népességnek; miként a kendertermelés még a hiányos kikészítés mellett is gazdaggá tette Bácsvármegye lakosságának azon részét, mely azzal foglalkozik.

De a kendertermelés a Székelyföldön éppen úgy nincs indokolva, mint a lentermelés nincs az Alföldön; miként előbb mondtam, a magyar lentermelés és kikészítés főhelye, s ezzel a magyar textilipar többsége főleg a Székelyföldön lehet. (Mert a szélességi lentermelés azért nem versenyezhet a székelyföldivel, mivel a szélességi földek a véglétekig ki vannak élve az örökös burgonya termesztéssel. A Szélességen a légtör sem oly kedvező, fons ki zord szelek uralkodnak a virágzás idején.) Innen van, hogy a szélességi lenfonógyár orosz- és lengyelországi lenből dolgozik.

Az előadottak nyomán azt hiszem, hogy föltételes dolog volna többet szólnom a székelyföldi lentermelés és kikészítés meghonosításának fontosságáról; de szólnom kell e kérdés megoldásáról.

A lentermelés és kikészítés önjeléből sehol nem lépett ki ősi elmaradottságából, mindenütt erkölcsi és anyagi közérők járultak ahoz, hogy a gépen fonás föltételeinek megfelelő tökéletesebb lentermek állítsanak elő.

Miként a kormány a kender kikészítő gyárak részére százazrekre menő közvetett és közvetlen segínyt, kölcsönt és munkát adott, úgy kell elvárni a hazafias magyar kormánytól, hogy a székely lenipart, a magyar textilipar alapvető föltételül tekintve, életre fogja kelteni; ehhez államilag vezetett lenbeváltó és kikészítő intézet kell!

Tudom, hogy a magyar kormány idegenkedik a jól bevált selyem beváltó intézet példájára, állami termény beváltó intézeteket alkotni; de azért a magam vállalkozásnak sokkal nagyobb anyagi és erkölcsi támogatást nyújt, a múlt évben a szegedi kender beváltó intézetnek, mely már annyi pénzt emésztett föl, 300,000, azaz: Háromszázezer forint kamattalan kölcsönt adott.

A közälözet ezélya az volt, hogy a most Salzmann és társai birtokába ment vállalat, mely az általam történt megalkotása óta az évi nagy haszon mellett több mint fél millió forintot emésztett el, az olasz rendszernek megfelelőleg jobb és szebb kender állítson elő, s hogy az elsőbbségek kibocsátása révén üzött részvény nyargalódzás kelezéjéből kibontakozva, a hazai kenderiparnak uttörője, fejlesztője legyen. Az ilyen, főleg a részvény üzelmekre fektetett vállalatok, az iparfejlesztéshez nem értenek, arra nem törekednek; tehát a lenbeváltó intézetek csakis állami vezetés alatt volnának létesíthetők, a közérdekre nézve hasznosíthatók.

Az államilag föllálandó lenbeváltó intézetek szervezésére nézve, tölem a földmivélsügyi miniszteriumnál, egy már 6 év előtt fölterjesztett javaslat fekszik, a mikor Seps-Szent-Györgyön a miniszter utól vett megbízás folytán, egy ilyen beváltó és kikészítő telep tervét elkészítettem; azzal, hogy a közel fekvő magaslatokon termelt len, az erre alkalmas háromszéki Olt-völgyben nyerhessen okszerű kikészítést. Azóta a Csikmegyében kiépült vasút által oly czélszerűvé vált a helyzet, hogy az egész esziki és borszéki magaslatok lentermése egyetemlegesen kikészíthető lenne, mert a beváltó és kikészítő intézetek már enyhébb helyre valók és a czél-tudatos vezetésük, szakszerű berendezésük oly mérvű szakismeret és lelkesmeretes tudást, jóakaratot és buzgó törekvést követel, a melyre igen sok alkalmas szakembert nem kapunk, másrészt az ide tartozó erők elforgácsolása igen káros volna.

Nagy czélokot kis eszközökkel elérni nem lehet; a Székelyföld népének megmentése, anyagi és erkölcsi fölvirágzása, a magyar textil-ipar megrementése, a lehető legnagyobb czél lehet a magyar állameszme értéljes megtestesítése érdekében.

Az egész ügy további megvalósítása érdekében mindenkor szivesen állok a Tekintetes kamara rendelkezésére, hogy szakaszerű javaslataimat részletesen és alaposan kifejthessem.

Szegeden, 1899. október 8-án.

Kiváló tisztelettel:

Bakay Nándor,

volt fonó, szövő és kötélgyáros és kendertermelési szakbiztos.

Képviselő gyűlés.

Közdi-Vásárhely város képviselőtestülete 1899. november 10-én rendkívüli közgyűlést tartott, melynek rendkívül nagy tárgysorozatából a következőket emeljük ki.

1. A városi tanács több szabályrendeletet terjeszt elő, melyeket a belügyminiszter némi csekélyebb módosítások végett, küldött le. A képv. testület egyhangulag elfogadja a tett módosításokat s azoknak felterjesztését elrendeli. A bérkocsis iparról szóló szabályrendelet tárgyalása alkalmával megállapítja, hogy egy bérkocsira kiadott iparendedélyért a kérelmező 2 frtot köteles a város pénztárába befizetni.

2. Polgármester előterjeszti a piaci vám szedhetőségére nézve kiadott miniszteri rendeletet, mely szerint élelmi czikkek a hét minden napján az ugynevezett reggeli piacon árulhatók, azonban a tűzifa csak szordán, szombaton árulható s-vám csupán ezen napokon szedhető. A képviselőtestület a miniszteri rendeletet tudomásul veszi, azonban miután a miniszter ur a képviselőtestületnek azon korábban kelt határozatára, hogy a nem vásáros napokon behozott tűzifát nem bocsátja be a városba — nem tett semmi megjegyzést — újabb felterjesztést intéz annak kimondása végett, hogy a város a zugvásárok megakadályozása végett jogosult a nem vásáros napokon behozott tűzifát, a határról visszautasítani.

3. A városi tanács előterjeszti a közdivásárhely-ójtói viczinális vasut engedményese: Béli Tivadarnak közvetlenül a miniszteriumhoz benyújtott azon kérését, hogy a város által felajánlott 100 ezer frtnyi hozzájárulás a Kecskés Zsiros faállományának kihasználása után, megfelelő törzsrésvények ellenében adassék meg, illetőleg fizetessék ki. A miniszter ezen kérvényt azzal adta le, hogy neki nincs ellenére, hogy a város ezen vasut kiépítéséhez hozzájáruljon s az ellen sincs semmi kifogása, ha a felajánlott hozzájárulás a Kecskés Zsiros erdősség kihasználása folytán fedeztessék, de mivel a kérdéses erdősség véderdőt képez, annak kihasználása csak a földmivélsügyi miniszter ur engedéllyel lehetséges s ő csak ezen engedéllyel kinyerése és bemutatása után határozhat az ügy érdemében. A képviselet a leiratot tudomásul veszi s utasítja a városi tanácsot, hogy említett erdősség véderdő jellegének megszüntetése iránt, tegye meg előterjesztését s a nyerendő határozatot mutassa be annak idejében a képviselőtestületnek.

4. A megyei állatorvosok fizetésének rendezéséről, a városok pénztárainak időnkint való megvizsgálásáról hozott megyei határozatokat, valamint a határjelekről alkotott megyei szab. rendeletet a képviselet tudomásul vette.

5. A városi tanács előterjeszti az 1900. évre összeállított közmunka lajstromot. A képviselet tudomásul veszi s felterjesztését elrendeli.

6. Polgármester előterjeszti, hogy a képviselőtestület egy bizottságot küldött volt ki oly czélból, hogy az a város anyagi viszonyait szemelött tartva, tegyen javaslatot, hogy a jótékony növénylet által létesített női polgári iskolát a város minő és mily összegű segélyben részesíthetné. A bizottság azon javaslatot terjesztette be, hogy nevezett iskolának adjon a város 3 évig évi 200 frt segélyt, mit a képviselőtestület egyhangulag elfogadott.

7. Polgármester előterjeszti, hogy egy másik bizottság is volt kiküldve a Cserey-telek kiépítése iránti javaslatlattel végett. Ezen bizottság javaslata alapján utasítja a képviselet a városi tanácsot, hogy a Cserey-teleken építendő Vigadó tervrajzát és költségvetést Vajna Lajos mérnök által készíttesse el s azt annak idejében terjeszse elő. Egyuttal felhatalmazást ad a tanácsnak, hogy a város tulajdonát képező Kétág erdősségből épületfákat vágathasson, de csak azon esetben, ha ezen fák levágásánál s beállításánál a piaci árakkal szemben haszon mutatkozik.

Több kisebb jelentőségű ügy elintézése után, elnök, polgármester a gyűlést bezárja.

O.

Statisztikai adatgyűjtés iparfejlesztési célból.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszterium, mint azt annak idején lapunkban ismertettük, a magyar ipar jelenlegi állapotának megismerése céljából országára szóló statisztikai adatgyűjtést rendelt el. E célból nagy kérdőíveket, illetve füzeteket bocsátott ki és a kerületi iparfelügyelők s néhány szakiskolai igazgató közreműködésével megkezdte az adatgyűjtést. Ment is a dolog; gyűltek szépen a való adatok. Csupán az építő iparosok vetettek gátot, attól feivén, hogy adózási szempontból foly az összeírás. Ennek a nagy tévedésnek helyreigazítása céljából a székelyföldi építő iparosokhoz a következő közérdekű felhívást intézte a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara.

A nagyméltósági iparügyi kormány határozatából folyamatban lévő ipari termelési statisztikai adatgyűjtés vérehajtásával megbízott szakközögeknek felterjesztett jelentéseiből a Nagyméltósága a kereskedelemügyi miniszter ur arról értesült, hogy a felvétel az építő ipar körébe tartozó vállalatoknál többrendbeli nehézségbe ütközik. Igen gyakran előforduló eset, hogy a fentnevezett vállalatok tulajdonosai a felvételt eszközölő szakközög értesítését figyelmen kívül hagyva, a felvételre kitűzött időpontban az adatgyűjtéssel megbízott közeget lakásukon vagy irodájukban be nem várják, sőt gyakran még a telep székhelyéről el is utaznak, s a felvevő szakközög csak többszöri értesítés és a vállalat tulajdonosának ismételt fölkeresése, vagy a helyszínére való kiutazása után, nagy idővesztéssel kezdheti meg az adatok összeállítását. Az érdekeltek e közönye mellett sok nehézséget okoz egyes vállalatok tulajdonosainak az adatgyűjtés iránt mutatkozó elleneszenve, minek folytán a felvételt eszközölő szakközög munkája megnehezítették. Minthogy a most ismertett nehézségek a nagyfontosságú ipari termelési statisztikai adatgyűjtés befejezését késleltetik s az adatok egy jelentékeny részének megbízhatóságát veszélyeztetik, szükségesnek látjuk, hogy a szóban forgó vállalatok tulajdonosainak a felvétel iránt mutatkozó közönye és elleneszenve, a mely a munkát elzárja iránt való tájékoztatásban leli magyarázatát, eloszlatassék.

Felkérjük ennél fogva t. Czimet, hogy az adatgyűjtés gyors lebonyolítását előmozdítani, ahhoz szíves felvilágosításaival hozzájárulni sziveskedjék, mert ez az iparfelügyeletről szóló 1893. évi XXVIII. t.-cz. alapján végrehajtandó ipari termelési statisztikai felvétel kizárólag az ipar helyzetének megvalósítására, az iparosok érdekében s a kormány iparfejlesztési programjának irányítására biztos alapul szolgálhat. Kiemeljük ez alkalommal is, hogy a felvétellel nyert adatok sem adóztatási, sem más célra felhasználni nem fognak, valamint, hogy a kérdőívek a dolog természetéből kifolyólag a legnagyobb titoktartással kezelendők s azokba az adatok egybegyűjtésével és földolgozásával megbízott közegeken kívül senki betekintést nem nyer. Az építő iparnak, jelenlegi válságos helyzetében kétszeresen érdekében van az építő vállalkozóknak is, hogy a kormány a szóban forgó felvétel útján közvetlenül az érdekeltek bemozdásából szerezzen tudomást a fenforgó bajokról s ez alapon kereshesse az eszközöket, melyekkel e bajok megszüntethetők volnának.

Székely közgazdasági bajainak megszüntetéséről, a székely ipar támogatásáról alig lehet szó, ha elvárjuk, ha az iparügyi kormánytól — mely most komolyan törekszik az ipari viszonyok megismerésére — az állapotok javítására, az adatokat megtagadjuk.

Ismételten is kérjük tehát, hogy első sorban saját érdekében járuljon hozzá a valóságnak megfelelő statisztikai adatok bemozdása által azok gyűjtéséhez.

A magunk részéről is teljesen beigazoltnak látjuk a kamara törekvését és azon reményünknek adunk kifejezést, hogy mint a felhívásban is jelezte — már saját érdekünkben is megkönnyítik az adatgyűjtést, építő vállalkozóink.

Ujdonságok.

— Személyi hir. Zagoni báró Szentkereszty Stephanie urnó, a koronás arany érdemkereszt és az Erzsébet-rend tulajdonosa, városunk díszpolgárnője, az általa létesített humán intézetek ügyeinek intézése végett, hosszabb tartózkodásra f. hó 12-én K.-Vásárhelyre érkezett.

— Időjárásunk. A tél beköszöntött, ha ugyan hinni lehetne a lehullott hónak, de a levegő egyáltalán nem télies, mert a lehullott kevés hó nyomban el is olvadt. A hőmérő őjjelenként ugyan a fagy-pont alá száll, de nappal a hőmérséklet aránylag enyhe.

— Népmozgalmi statisztika. Az elmúlt okt. hónap folyamán a k.-vásárhelyi anyakönyvi kerületben 11 gyermek született, 13 egyén halt meg és 3 házasság kötöttet. Az elmúlt 10 hó alatt összesen 124 születés, 107 halál és 23 házasság vezetett be anyakönyveinkbe.

— Csillaghullás. A november 13-ára és következő napjaira jelzett nagy csillaghullásból semmit sem láthattunk, mert vastag felhők takartak el előlünk e riika szép égi tüneményt. A mi pedig a világ végét illeti, melyet a Biela üstökösnek földünkkel való összeütközése miatt hirdettek s mely hirnek igen sok hívója akadt, örömmel konstatálhatjuk, hogy az összeütközés 13-án megtörtént s mi élünk tovább e nyomorult sár göröngyön. Hogy pedig a vakmerő üstökösből — mely fejjel neki futott földünknek — mi lett, azt azok a messzelátó csillagászok tudnák megmondani.

— Öngyilkos honvéd. Egy osdolai Gondos János nevű honvéd ujoncz f. hó 15-én szolgálati fegyverével agyonlőtte magát s nyomban meghalt. Tettének oka ismeretlen, de valószínűleg a katona ujonczok szokásos betegsége, a katonai szolgálattól való félelem és a honvágy adta kezébe a fegyvert.

— Társasestély. A kézdívásárhelyi jótékony nőegyesület — mióta a polgári leányiskola fentartásá is felvette működése körébe — nagyszabású estélyek rendezésével igyekszik jövedelmi forrásait gyarapítani. Ezen estélyek között a legfényesebb és legsikerültebb volt a mult szombati előadás, melynek legfőbb érdekességét képezik az előképek. Négy képet mutattak be következő sorrendben: 1. Tavaszi ünnepély előkészületei. Előadták: Diénes Matild, Jakab Beatrix, Vertán Emilia és Zakariás Ilona kisasszonyok. 2. Tündérváltás télen. Előadták: Ambrus Teréz, Barabás Ilona, Györbíró Etelka, Jakab Beatrix, Janosó Vilma, Szini Erzsike, Zayzon Piroska k. a. 3. Tanulmány fejelek. Ambrus Róza, Kis Irén, Kovács Anna, Székely Mariska, Vargha Matild, Zakariás Mariska és Zsigmond Ida k. a. által. 4. Komédiások. Előadták: Vargha Irén, Zakariás Ilona, Zayzon Piroska, Diénes Kálmán, Gulya Laczika és dr. Vargha Béla. A pompásan összeállított képek a szereplő bájos ifjú hölgyekkel, az igen szép kosztümökkel rendkívül hatást idéztek elő s a közönség minden képnél frenetikus tapsviharban adott tetszésének kifejezést. Szerencsére a görögütz, mely a képeket megvilágította, jó bővön állott rendelkezés alatt s így a közönség óhajának mindig eleget lehetett tenni. Általában megjegyezhetjük, hogy az előképek annyira szépek és művésziessen rendezettek voltak, hogy ilyen látványosságban ritkán részesül közönségünk. A képek között szavalt, monolog és zongorajáték nyújtottak változatosságot. Szini Piroska szavalt nagyhatással s ugy előadásával, mint bájos megjelenésével egészen kiérdemelte a közönség őszinte tapsait. Benkó Irén szép precíz zongorajátéka igazi műelvezetést nyújtott. Vargha Irén monologja egyike volt a műsor legsikerültebb pontjainak. Mi is a legnagyobb dicsérettel szólhatunk róla. Előadás után igen kedélyes táncvigalom volt. A mai előadás fényes sikere a lelkes rendező bizottságon kívül ifj. Jakab Istvánné elnököt és Jakab Beatrix kisasszonyt dicséri, kik a mai előadás létrehozásában napokon át rendkívüli tevékenységet fejtettek ki, de rajtuk kívül a többi szereplők is példás bizalommal teljesítették elvállalt feladatukat.

— Erzsébet ünnepélyt rendeznek, felejthetetlen, jó királyné emlékére, a kézdívásárhelyi jótékony nőegyesület polgári leányiskolájának tantestülete és növendékei november hó 20-án (hétfőn) délután 11 órakor, az iskola helyiségében, a melyre városunk nagyközönségét tisztelettel meghívja az Igazgatóság. Az ünnepély műsora: 1. Ünnepi megnyitó, tartja Balázs Márton igazgató. 2. „Erzsébet“

Várady Antaltól, szavalja György Anna növendék. 3. „Volt egyszer egy királyné“ műdal, éneklik a növendékek. 4. Emlékesbeszéd, tartja Vertán Emilia polg. isk. tanítónő. 5. „A nagy sirra“ Sebestyén Károlytól, szavalja Szvoboda Ilona növendék. 6. Hymnus, éneklik a növendékek.

— Adomány a polgári leányiskolának. A Szent-István-Társulat Elnöksége f. hó 13-án, a polgári leányiskola tanári-könyvtára részére 6 drb, az ifjusági könyvtár részére pedig 11 drb, tehát összesen 17 drb könyvet ajándékozott. A 21 frt és 30 kr. értéket képviselő nemes adományért, az iskola nevében, a nyilvánosság előtt is köszönetet mond, Balázs Márton igazgató. Városunk közönségéből is többen vannak, kik e nemes célra már könyvadmányokkal járultak, a melyeket legközelebb együttesen, nyilvánosan is köszönettel nyugtáznai fog az Igazgatóság.

— (▲ székely árvafüak érdekében.) A székely árvagyermek a sepsi-szent-györgyi szeretetházban találhat otthont. Az ott nevelő gyermekek rendszerint eselédnek szegődnek, sok azonban, ha kikerül, elzúlik, több Romániába is kivándorol. Darányi Ignáz földművelésügyi miniszter most Háromszék megye főispánjához leiratot intézett, melyben kijelenti, hogy hajlandó a sepsi-szent-györgyi szeretetházból kilépő székely árvafüak gazdasági előmunkásokká való kiképzéséhez hozzájárulni akként, hogy ezek a 12 éves árvafüak 15 éves koruk betöltéséig az algyógyi földmives iskolában nyerjenek gondozást, főtartásukat pedig a miniszter biztosítaná. A miniszter különben Sepsi-Szent-Györgyön a szeretetházzal kapcsolatban tanítógazdaságot állít föl. Egyidejűleg megkereste az Emléket, hogy az algyógyi gazdasági iskolában teendő kísérletet a székely árvafüak nevelése érdekében segítse elő. A Kuun grófi kastélyban, csekély átalakítás után, 35—40 székely árvafüak lehet elhelyezni.

— Meghívó. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara 1899. évi november hó 17-ikén (pénteken) délután 3 órakor, saját helyiségében teljes-ülést tart. Tárgysorozat: I. Elnöki közlések. II. A nagyméltósági kereskedelemügyi miniszter ur leirata a székelyföld meglátogatása tárgyában. III. Ugyanazon miniszter ur leirata a Marosvásárhelyt rendezendő szabászati tanfolyam tárgyában. IV. Ugyanazon miniszter ur leirata a cs. és kir. közös hadsereg 1900. évi szükségleteinek szállítása tárgyában. V. A nagyméltósági m. kir. honvédelmi miniszter ur leirata a honvédség 1900. évi lábbeli szükségletének szállítása tárgyában. VI. A nagyméltósági kereskedelemügyi miniszter ur leirata a Tóthfalussy Károlynaka dományozott ösztöndíj tárgyában. VII. Ugyanazon miniszter ur leirata az iparfejlesztő bizottságok ujra szervezése tárgyában. VIII. Ugyanazon miniszter ur leirata a kamara alkerületeinek beosztása tárgyában. (A központi bizottság véleményével.) IX. Ugyanazon miniszter ur leirata a sütőipar tárgyában. (Az iparosztály véleményével.) X. Ugyanazon miniszter ur leirata a sóórló malom tárgyában. (Az iparosztály véleményével.) XI. A helybeli ker. betegsegélyező pénztár megkeresése a napi-bérek változása tárgyában. (Az iparosztály véleményével.) XII. Létz János és Társa gyergyószentmiklósi czég beadványa az ipartestületbe lépés kötelezettsége tárgyában. (Az iparosztály véleményével.) XIII. Marosvásárhely sz. kir. közigazgatási bizottságának megkeresése a városi kövezetvám tárgyában. (A központi-bizottság véleményével.) XIV. A pozsonyi társkamara megkeresése a vasárnapi munkaszünet kiterjesztése és a munkás bérfizetések megváltoztatása tárgyában. (A kereskedelmi osztály véleményével.) XV. Marosvásárhely sz. kir. város rendőrkapitányságának megkeresése végeladás tárgyában. (A kereskedelmi osztály véleményével.) XVI. Az „Első Budapest fővárosi kis és középkereskedők társulatának“ megkeresése az 1899. évi XXV. t.-czikk végrehajtási utasításban foglalt sérelmek tárgyában. (A kereskedelmi osztály véleményével.) XVII. A kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének megkeresése nyugdíjintézet létesítése tárgyában. (A kereskedelmi osztály véleményével.) XVIII. Jelentés a székelyföldön meghonosítandó gyárpar ügyében. XIX. Jelentés a Kolozsvárt megtartott V. országos ipartestületi gyűlés lefolyásáról. XX. Jelentés a székelyföldi ipari kiképzése tárgyában. XXI. A beszerzebányai társkamara megkeresése a kamarai illetékek előírása és beszedése körüli eljárás tárgyában. XXII. A szegedi társkamara megkeresése a tankönyvek és taneszközök árusítása tárgyában. XXIII. Patakfalvi Mózes ipariskolai tanuló kérése segélyezése tárgyában. XXIV. Jelentés az iroda ügyforgalmáról.

**Kitünő Ráczürmös bor, saját termésű
litere 40 kr.**

Ráczürmös édes ujbora litere 30 kr.

Kapható az „Unió“-kertben.

(129. 1—2.)

Márkosfalván, öt hold, jó minőségű

k a s z á l ó

eladó. Felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal.

Szám 1639—2.

Árverési hirdetmény.

Szászfalu község tulajdonát képező s 483 hold területű vegyes ős, ugynevezett „**Keesege**“ erdőnek nyílt árverésen leendő eladására határnapul **1899. december hó 10-ének d. e. 9 órája Szászfalu község házához** ezennel kitűzetik.

Kikiáltási ár 7000 forint.

Egyéb feltételek alattirt körjegyzőnél bármikor megtekinthetők.

Nyújtód, 1899. november 9-én.

Ineze Balázs,
körjegyző.

(127. 1—1.)

Hirdetések

e lap kiadóhivatalában

olcsó áron

felvétetnek.

Raupert Wilhám

fogorvos Brassóból

e hó 16-án megérkezik, városunkba. Tartózkodik **2 nap**, mely idő alatt a fogszenvedők szíves látogatását kéri.

Rendel a Nemzeti Szállodába.

(128. 1—1.)

(3 sz. alatt.)

H I R D E T M É N Y.

Ó cs. és apostoli királyi Felségének legfelső elhatározása alapján ezennel megkezdetik

a **XXI-ik magyar királyi államsorsjáték**

rendezése, melynek remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékonycélokra fog fordíttatni.

E sorsjáték összes, 7691-ben megállapított nyereményei az alább következő játékterv szerint **365.000 koronára** rúgnak és pedig

1 főnyeremény	150.000 korona	10 nyeremény	1.000 korona
1 "	50.000 "	20 "	500 "
1 "	20.000 "	50 "	100 "
1 "	10.000 "	100 "	50 "
2 nyeremény	5.000 "	1000 "	20 "
5 "	2.000 "	6500 "	10 "

Az összes nyeremények készpénzben fizettetnek ki.

A húzás visszavonhatlanul **1899. évi december 30-án** Budapesten történik.

Egy sorsjegy ára **2 frttal** o. é. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók a m. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (IX., Csepelrakpart, főemelet), a hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő, valamennyi adó- és sóhivatalnál, a legtöbb postahivatalnál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyáruló közegnél.

Budapesten, 1899. augusztus hó 1-én.

M. kir. lottójövedék-igazgatósága.